

NVO orthopedagogen altijd zeer terughoudend met onvrijwillige zorg

Nieuwe wet zorg en dwang, wat verandert er?

Op 1 januari 2020 wordt de Wet zorg en dwang (Wzd) ingevoerd, als vervanging van de wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). Hierin staat hoe zorgorganisaties om moeten gaan met onvrijwillige zorg. Daardoor zijn de rechten van cliënten nog beter beschermd.

Nieuw is dat de Wzd zich uitbreidt naar het sociale domein, waardoor ook gezinnen, ouders, kinderen vanaf 12 jaar en zelfstandig wonende cliënten met deze wet te maken kunnen krijgen. Professionals zoals orthopedagogen dragen vanuit hun professie bij aan een zorgvuldige uitvoering ervan. Marja Hodes, orthopedagoog generalist, en Jacqueline de Jong, orthopedagoog en beleidsadviseur zijn allebei werkzaam in de zorg voor mensen met verstandelijke beperkingen bij zorgorganisatie ASVZ. Zij vertellen over de veranderingen.

Zorg is onvrijwillig als een cliënt en/of zijn wettelijk vertegenwoordiger zich ertegen verzet. Soms is het nodig om **onvrijwillige zorg** toe te passen, bijvoorbeeld om de cliënt te beschermen. De Wzd verplicht zorgprofessionals op zoek te gaan naar alternatieven, zodat zij zorg bieden waar betrokkenen zich niet tegen verzetten. Dat stond al in de oude wet, maar de Wzd zegt meer over waar organisaties aan moeten voldoen om onvrijwillige zorg af te bouwen.

Bij ASVZ werken orthopedagogen/orthopedagoog generalisten, gz-psychologen, artsen en paramedici, begeleiders en jeugd- en gezinsprofessionals. Met elkaar zorgen zij er voor dat mensen met verstandelijke beperkingen en gezinnen waar een kind met een beperking opgroeit **de beste zorg en begeleiding** krijgen. ASVZ werkt in de regio's Rotterdam-Rijnmond, Midden-Holland, Zuid-Holland Zuid en West-Brabant vanuit de WLZ, Wmo en Jeugdwet.

Waar moet je aan denken bij zorg en dwang? Jacqueline: 'Bijvoorbeeld aan de inzet van slimme elektronica en sensoren in huis om cliënten uit te luisteren in de nacht. Cliënten of hun vertegenwoordigers zijn het er niet altijd mee eens als we deze domotica plaatsen. Als mensen zich tegen uitluisteren verzetten, kan ASVZ besluiten om het toch te doen. Bijvoorbeeld als de veiligheid van de cliënt zelf of van een ander in gevaar komt. De Wzd verplicht ons nadrukkelijker naar **andere oplossingen** te zoeken. Bij onvrijwillige zorg moeten we tijdens het eerste jaar van de onvrijwillige zorg ieder kwartaal een evaluatie houden met een cliënt en zijn vertegenwoordiger.'

De functie van Wzd-arts wordt uitgebreid naar **Wzd-functionaris**. Marja: 'Naast artsen gaan ook orthopedagogen-generalist en gz-psychologen de rol van Wzd-functionaris vervullen. Maatregelen als het beperken van vrijheid in het gebruik van communicatiemiddelen vallen er ook

onder. Bijvoorbeeld als we een kwetsbaar meisje met een lichte verstandelijke beperking moeten beschermen tegen de invloed van loverboys via haar mobiel. Juist op het gebied van dit soort maatregelen is de orthopedagoog generalist van grote waarde.'

Ze vervolgt: 'Met een stappenplan wordt steeds gekeken wat de beste zorg is en of onvrijwillige zorg (nog) nodig is. Eerst gaan we altijd in gesprek met de cliënt zelf en/of zijn wettelijk vertegenwoordiger. Daarnaast wordt er **multidisciplinair** gewerkt met de zorgverantwoordelijke, de Wzd-functionaris, arts en begeleiders. Bij voortduren van de noodzaak van de maatregel wordt er een toetsing gedaan door een extern deskundige.'

Marja en Jacqueline: 'Wij zijn altijd heel **terughoudend** met onvrijwillige zorg. Voor onze begeleiders is zoeken naar alternatieven heel gewoon. We blijven samen optrekken, met cliënten en ouders.'

ASVZ besteedt veel aandacht aan **communicatie**. Jacqueline: 'Dit najaar organiseren we workshops voor cliënten, ouders en verwanten en begeleiders. Dan gaan we met elkaar in gesprek over vrijheid en onvrijwillige zorg. Van ouders en verzorgers komen ook al vragen binnen. Die worden zorgvuldig beantwoord en ook gebruikt in de workshops.'

Meer weten?

Neem contact op met de NVO, www.nvo.nl

Campagnewebsite: www.ikkanhet.nl

E-mail: info@nvo.nl